

S. d. Ch.

Fantom Morgálu

/ umělecká komedie

Odpovědný redaktor Petr Janus / Obálka, grafická úprava a sazba JT, sazba@typeset.cz
Vydalo nakladatelství RUBATO v Praze roku 2014, Sarajevská 8, 120 00 Praha 2
www.rubato.cz, studio@rubato.cz
Vytiskla TISKÁRNA PROTISK, s.r.o., ČB
První vydání

© RUBATO, 2014

© S.d.Ch., 2014

ISBN 978-80-87705-15-5

SLOVO AUTORA

Zdalo by se, že hra Fantom Morgalu vznikla na základě zkušeností získaných při přípravě a v průběhu mé výstavy Orbis Varlén a nic v Moravské galerii v Brně a zdálo by se tak správně, jen s tím, a je to jasné už ze samotného textu, že nic takového se v Moravské galerii nemohlo stát, už proto, že je to příliš vtipné a plné espritu. Přesto mám neodbytný pocit, jakoby se právě tohle tajemně, pořád a všude dělo. Je to učiněná umělecká magie, a pokud bych chtěl být seriózní, přesný a spravedlivý, dodal bych, že je to poslední umění, které nám ještě zbývá, ale pravda je, že je to poslední umění, které ještě umíme.

OSOBY

OSOBY *Je zvykem literátů jména reálných postav, či dokonce míst a institucí z různých motivovaných ohledů měnit či komolit. Popis reálného, ač většinou satirizovaného, chování takových postav a institucí a i ostatní jejich projevy se tak ukrývají za pseudonymy, stejně jako se tamtéž ukrývá autor před pěstiti či právníky svých literárních předloh.*

Tato zkušenost mě už několik let nezajímá. Zajímá mě podávat pod autentickými jmény konkrétních osob a institucí svou představu jejich chování a projevů, s častným odhlédnutím od známého kontextu, podrobovat je satirizování, pamfletizování, dehonestování nebo naopak idealizování a vytvářet tak nový druh rozměrného pseudonymu na druhé straně dvojtečky. V této hře je tento princip uplatněn v nejvyšší míře (jen v případě pana doktora Zdeňka Mahlera jsem podlehl vábení kouzelného pseudonymu Profesor Malér, jehož autorství budiž tu připsáno Vikimu Shockovi), a proto, vědom si jeho problematičnosti především v osobní rovině, přistupuji ke své práci vždy s vysokou uměleckou odpovědností a naplněn dobrou vůlí.

SPRÁVKYŇĚ SBÍREK VOGELOVÁ
KURÁTOR INGERLE
ZASTUPUJÍCÍ ŘEDITELKA
KNÍŽÁK
UMĚLECKÝ ŠÉF PROVÁZKU MORÁVEK
NONKONFORMNÍ AUTODIDAKT
PERFORMER PETR VÁŠA
PROFESOR MALÉR
ÚČASTNÍK VÝBĚROVÉHO ŘÍZENÍ PRESS
TEORETIK KRESBY CHROBÁK
VRÁTNÝ
VEDOUcí INSTALACE KOLAJA
MINISTR KULTURY
PŘEDSEDA KLUBU PŘÁTEL MORAVSKÉ GALERIE
FOTBALISTA
A
HEREČKA ANIČKA DUCHAŇOVÁ

1. DĚJSTVÍ

Tma. Kroky.

ZASTUPUJÍCÍ: Rozsviňte a uvidíme!

(Naskakují zářivky, jejich světlo ozáří bílé stěny výstavního prostoru Moravské galerie ve druhém patře Pražákovy paláce na Husově třídě v Brně. Vchází VRÁTNÝ v tesilu, ZASTUPUJÍCÍ ŘEDITELKA v kostýmku, MINISTR KULTURY v obleku, KNÍŽÁK v křiváku, KURÁTOR INGERLE v džínsách, SPRÁVKYNĚ SBÍREK VOGELOVÁ v džínsách.)

VRÁTNÝ *(s parádním brněnským akcentem)*: A zas všechno v řiti!

ZASTUPUJÍCÍ: Tak to vidíte, pane ministře, takhle to probíhá. Nainstalováno, předáno ostraze, zamčeno, zapečetěno a pak, v předvečer vernisáže... *(Ukáže po stěnách.)* nic.

MINISTR: Vidím, vidím... Tu kulturu mi byl čert dlužnej. *(ke KNÍŽÁKOVÍ)* Co vy na to, pane profesore? Jako přizvaný expert.

KNÍŽÁK *(chodí okolo stěn)*: Nic tu není. Evidentně. Děje se to jenom tady?

ZASTUPUJÍCÍ: Ano, pouze v tomto sále ve druhém patře. Už jsme z toho tak zoufalí, že jsme se obrátili i na vás.

KNÍŽÁK: Co tu viselo?

ZASTUPUJÍCÍ: Pavlino, co tu viselo?

SPRÁVKYNĚ: Anderle. Ten se zcvokne.

KNÍŽÁK: A předtím?

ZASTUPUJÍCÍ: Pavlino, co tu bylo?

SPRÁVKYNĚ: Kodet.

KNÍŽÁK: A předtím?

SPRÁVKYNĚ: Born.

KNÍŽÁK: Takže to je všechno pryč?

ZASTUPUJÍCÍ: Petře, takže to je všechno pryč?

KURÁTOR: No odtud jo, ale vždycky se to najde jinde. Ta díla.

KNÍŽÁK: A kde?

ZASTUPUJÍCÍ: A kde, Pavlino?

SPRÁVKYNĚ: Tam moje kompetence správce sbírek nesahá.

ZASTUPUJÍCÍ: Petře?

KURÁTOR: Ani moje kurátorská.

VRÁTNÝ: Je to vždycky navalený na hajzlikách. Co se nevéde na pány, je na dá-mách.

MINISTR: To jako v míse?

VRÁTNÝ: Taky, taky.

MINISTR: I Born?!

VRÁTNÝ: Jo.

MINISTR: Barbaři, tak nádherně ilustroval Křemílka a Vochoomůrku.

KURÁTOR: To se jmenovalo Pohádky z mechu a kapradí.

SPRÁVKYNĚ: A dělal to Smetana.

MINISTR: Vážně? No, melodie je tam pěkná...

(Okamžik ticha.)

KNÍŽÁK: A předtím?

KURÁTOR: Všechno si to už nepamatuju. Každopádně řada zrušených vernisáží a přesunutých nebo zrušených výstav.

SPRÁVKYNĚ: Mně utkvěl ještě Kanyza. Ale zkrátka se to děje od Vavrysovy výstavy.

KNÍŽÁK: Vavrys otec?

SPRÁVKYNĚ: Pavel Vavrys.

KNÍŽÁK: Otec.

ZASTUPUJÍCÍ: Tam došlo k tomu politováníhodnému nedorozumění.

SPRÁVKYNĚ: Myslíte ten evidentní profesní teror?

ZASTUPUJÍCÍ: Oficiální stanovisko je politováníhodné nedorozumění, Pavlino, jiný výklad nám nepřisluší.

SPRÁVKYNĚ: Tehdejší stanovisko Morgalu...

ZASTUPUJÍCÍ: To vůbec nemůžu slyšet, tenhle argot!

SPRÁVKYNĚ: Dobře. Stanovisko Moravské galerie k profesní tragédii elitního zaměstnance připomínalo stanovisko Mordoru k existenci Středozemě.

KURÁTOR: Teď ti to vůbec nevyznělo.

SPRÁVKYNĚ: No právě...

(ZASTUPUJÍCÍ se rozhlíží po stěnách.)

ZASTUPUJÍCÍ: To je hrůza, my tu vůbec nemůžeme vystavovat.

KNÍŽÁK: Poslechněte, nemůže to být pomsta emeritního? Já jako emeritní v Národní bych to tam nejradši zapálil. Minimálně Veletržní palác.

ZASTUPUJÍCÍ: A víte, že jsem na to taky myslela.

MINISTR: Vždyť by shořely i vaše práce, pane profesore!

KNÍŽÁK: Proto jsem to taky nezapálil.

VRÁTNÝ: Jenže emeritní se zhroutil a je v šaškecu.

MINISTR: On se domnívá, že se na Blízkém východě zotaví?

ZASTUPUJÍCÍ: To je psychiatrická léčebna, pane ministře, v brněnském slangu.

VRÁTNÝ: V hantecu.

MINISTR: On je na dvou místech zároveň?

(*Okamžik ticha.*)

KNÍŽÁK: Vidíte v tom transferu děl někdo nějaký princip?

ZASTUPUJÍCÍ: Vidíte v tom někdo nějaký princip? Pavlino, Petře?

SPRÁVKYNĚ: Ne.

KURÁTOR: Ne.

ZASTUPUJÍCÍ: Vážně ne?

SPRÁVKYNĚ: Bez koncepce není principu.

KURÁTOR: A bez konceptu taky ne.

ZASTUPUJÍCÍ: A vůbec, kde jsou vlastně Press s Chrobákem, měli tu být taky.

SPRÁVKYNĚ: Pan Press v rámci své účasti v konkurzu na nového ředitele galerie připravuje s panem teoretikem kresby Chrobákem její novou vizi.

ZASTUPUJÍCÍ: Ale kde jsou?

KURÁTOR: V terénu městských kaváren.

KNÍŽÁK: Poslechněte (*Ukazuje na prázdné stěny.*) že ono je to nakonec namířený proti mně?!

SPRÁVKYNĚ: Ale vy jste u nás vystavovat vůbec neměl! Ani v nejbližší budoucnosti.

KNÍŽÁK: Ale teď budu!

KURÁTOR: Jak to?

KNÍŽÁK: Udělám strategický výběr ze svých prací a uvidíme, o co tu jde.

MINISTR: To byste risknul, pane profesore?

KNÍŽÁK: Kdo jiný?

KURÁTOR: Nebylo by lepší vystavit práce všech možných umělců a žánrů a usuzovat pak podle toho, co zmizí?

SPRÁVKYNĚ: Nebo co zůstane.

KNÍŽÁK: Ne.

VRÁTNÝ: Víte, co je na tem néhorší?

ZASTUPUJÍCÍ: Copak?

VRÁTNÝ: Že to mosí bét nějaké fantóm. Poněvadž všechno je jináč plně zabezpečené.

(*Přichází VEDOUCÍ INSTALACE KOLAJA.*)

KOLAJA: Dobrý den. Tak tentokrát je všechno výhradně v mísách!

SPRÁVKYNĚ: Tak to se Anderle nezvokne, ale posere.

2. DĚJSTVÍ

2. DĚJSTVÍ *Ohyzdná kavárna v Místodržitelském paláci v Brně, sídle Moravské galerie v Brně. Za ohyzdným barem KAVÁRNÍK, u jednoho stolku SPRÁVKYNĚ SBÍREK VOGELOVÁ v džínsách a NONKONFORMNÍ AUTODIDAKT v kapsáčích, u druhého stolku KURÁTOR INGERLE v džínsách a UMĚLECKÝ ŠÉF PROVÁZKU MORÁVEK v manšestrácích, u třetího stolku sedí sám PERFORMER PETR VÁŠA v džínsách.*

NONKONFORMNÍ AUTODIDAKT: Umělci mluví jako blbeci, protože se nechali zblbnout, to je celé, pořád hledáme nějaká složitá vysvětlení, která neexistují, rezignovali na ožívování světové mrtvolky kosmickou perspektivou, a tak mluví jako fotbalisti, kteří jedini existují, umělec je perspektivní kosmonaut, anebo je nic, přesněji fotbalista, po galeriích visí fotbal a pod ním srkají merlot postavy s polondýnštěným šatníkem, to je celé, nejzajímavější je na umění už jen jeho zoufalství, projevující se nejčastěji jako sebevědomí pramenící ze samolibosti, banda nafrněných blbečů, tak si právem říkají, s obtížnou umanutostí a spasitelským výrazem věší na zdi záminky k večírku, poplacené z grantů, na které je ušili, s pocitem křivdy čumí do nebe po dalších penězích a postávají pod sotva uvěřitelnými objekty jako truchlivé oběti umělecké objektivy, jednotni v touze ráchat se ve vagínách všemožných objektivů jako staré kurvy v lavóru, staré kurvy v neoprávněném opovržení, umělci v oprávněném, to je jediná srozumitelná diferenciacie v našem nivelizovaném indiferentnu. SPRÁVKYNĚ: Staré kurvy, to podepisuju! Takhle to může vystihnout jenom nonkonformní autodidakt.

NONKONFORMNÍ AUTODIDAKT: Proto jsem to taky napsal do pátého čísla Nonkonformního ateliéru, abych všechny definitivně nasral, ale namísto toho otiskli text bez mého vědomí a honoráře v šestém čísle Konformního ateliéru, kde se s ním za honorář ztotožnili všichni, proti kterým byl namířen.

KURÁTOR: Fotbalisti? To by mě nenapadlo, a přesto u nás v galerii nikdo, kdo by fotbalistu nepřipomínal, už dlouho nevystavoval, že?

SPRÁVKYNĚ: Děkujeme nebi za hokejistu.

KURÁTOR: Nejzajímavější je, že těch pár vět vystihuje fenomén současného umění v celé šířce i hloubce a víc toho vlastně není.

SPRÁVKYNĚ: Snad jenom, že si to zoufalství zpestřujou doktorantským studiem.

KURÁTOR: O to pak je jejich nesnesitelnost neúnosnější.

(KAVÁRNÍK cosi upustí.)

KAVÁRNÍK: Kurňa! Teď jsem se opařil jak prase. To si každý navymýšlí, kafe, čaje, a pak to takhle dopadne.